

KARADAĞ CUMHURİYETİ BÜLTENİ

TEMMUZ 2024

1. GENEL BİLGİLER

Başlıca Sosyal Göstergeler

Resmi Adı	Karadağ Cumhuriyeti
Nüfus	630.000 (Nisan 2024, IMF)
Dil	Karadağca (Montenegrin)
Yüzölçümü	13.888 km ²
Başkent	Podgorica
Başlıca Şehirleri	Niksic, Bijelo, Polje, Bar, Budva
Yönetim Şekli	Parlamenter Demokrasi
Devlet Başkanı	Cumhurbaşkanı Jakov Milatović
Para Birimi	Avro (€)

Üyesi Olduğu Başlıca Uluslararası Kuruluşlar: UN (United Nations), IAEA (International Atomic Energy Agency), WTO (World Trade Organization), WHO (World Health Organization), ILO (International Labour Organization), IMF (International Monetary Fund), WB (World Bank Group), FAO (Food and Agriculture Organization).

Coğrafi Konum

Karadağ, Güneydoğu Avrupa'da bir ülkedir. Doğusunda Arnavutluk ve Kosova, kuzeyinde Sırbistan, batısında Hırvatistan, Bosna-Hersek ve güneyinde Adriyatik Denizi yer alır. Başkenti, Podgorica'dır (eski Titograd).

Siyasi ve İdari Yapı

Karadağ dağılan Yugoslavya'yı oluşturan altı Cumhuriyetten biriydi. Ülke, 2003 yılında SırbistanKaradağ olarak daha esnek bir federasyonda yer almış, daha sonra 21 Mayıs 2006'da yapılan referandum ile bu federasyondan bağımsızlık kararını alarak, 3 Haziran 2006'da bağımsızlığını ilan etmiştir. Karadağ bugün Cumhuriyet idaresine sahip Parlamenter Demokrasi ile yönetilmektedir. Seçimler dört yılda bir yapılmaktadır. Ülke 23 Belediye'ye ayrılmıştır. Her belediye içerisinde birden fazla şehir ve kasaba olabilmektedir ve Kuzey, Orta ve Kıyı Bölgelerine ayrılan Ülkede tarihsel olarak her bölge "nahije"lere ayrılmıştır.

Nüfus ve İstihdam

Karadağ'ın nüfusu 2024 yılı tahminlerine göre 630.000'dir. Toplam nüfusun %49,4'ünü erkek nüfus, %50,6'sını kadın nüfus oluşturmakta, doğum oranı Avrupa ülkeleri genelinde olduğu gibi gittikçe azalmaktadır. Nüfusun %63'ü şehirlerde yaşamaktadır. Nüfusun %45'ini Karadağlılar, %29'unu Sırlar, %9'unu Boşnaklar ve %5'ini Arnavutlar oluşturmaktadır. İşgücünün %7,9'u tarım, %17,1'i sanayi, %75'i hizmetler sektörlerinde istihdam edilmektedir.

Doğal Kaynaklar

Karadağ'ın doğal kaynakları arasında ormanlar, boksit ve hidroelektrik enerji en önemlileridir.

2. GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2022	2023	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*	2029*
GSYİH (Cari Fiyatlar-milyar \$)	6,24	7,41	8,01	8,47	8,92	9,37	9,84	10,33
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar %)	6,4	6	3,7	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar- \$)	9.860	11.696	12.646	13.360	14.060	14.764	15.505	16.266
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort,%)	13,1	8,6	4,2	2,7	2,1	2,0	1,9	1,9
Cari İşlemler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	-12,9	-11,4	-12,4	-13,5	-13,4	-13,5	-13,5	-13,6
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Nüfus (milyon)	0,63	0,63	0,63	0,63	0,63	0,63	0,64	0,64

Devletin Genel Toplam Borçlanmasının GSYİH'ya Oranı (%)	70,6	61,5	62,3	61,4	62,2	63,2	64,8	66,1
--	------	------	------	------	------	------	------	------

Kaynak: IMF

*Tahmini veriler (Nisan 2024)

Karadağ ekonomisi serbest pazar sistemine geçiş dönemi yaşayan bir ekonomidir. Ülkedeki işsizlik ve bölgesel eşitsizlik kalkınmada anahtar olan politik ve ekonomik problemlerdir. 1999'da başlayan özelleştirme sürecinden bu yana %85 kadar devlete ait kuruluş özelleştirilmiştir. Bankalar, telekomünikasyon ve benzin dağıtım şirketlerinin %100 özelleştirilmiş durumdadır.

Oldukça küçük bir ülke olan Karadağ'ın ekonomik yapısı, turizm de dahil olmak üzere hizmet sektörü ağırlıklıdır. Alüminyum başta olmak üzere birkaç ürün dışında imalat sektörü ön planda değildir. Tarım sektörü de hizmetler sektörünün gerisinde kalmaktadır. Karadağ turizmde her sene nüfusunun iki katı turisti ülkede misafir etmektedir. Gemi ve yat turizmi olanakları da sunan yeni lüks turizm işletmeleri bu sektöre önemli katkılar sunmaktadır.

Ülkede, kara ve demiryolu ağlarının, hava ulaşım imkanlarının iyileştirilmesi ve genişletilmesine de önem verilmektedir.

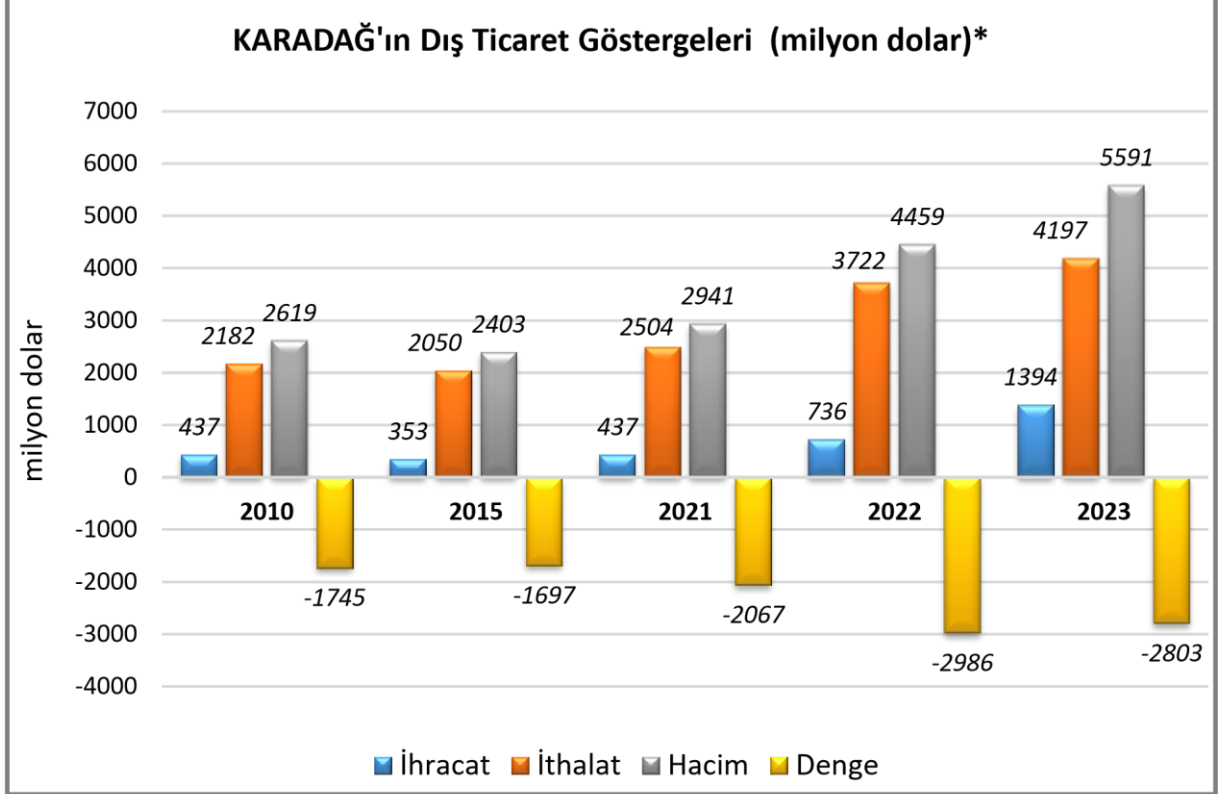
3. DIŞ TİCARET

Genel Durum

Karadağ'ın ihracatı ağırlıklı olarak belirli ürünlere bağlıdır. Ülkenin ihraç ettiği ürünlerin yarısından fazlasını alüminyum, elektrik enerjisi, çelik ve petrol ürünleri ihracatın büyük kısmını oluşturmaktadır.

Ülkenin ihracat yaptığı ilk beş ülke; Sırbistan, Bosna Hersek, Macaristan, Hong Kong ve Türkiye'dir.

Ülkenin Dış Ticareti

Kaynak: Trademap-www.trademap.org

*2023 yılı verileri Mirror Data'dır.

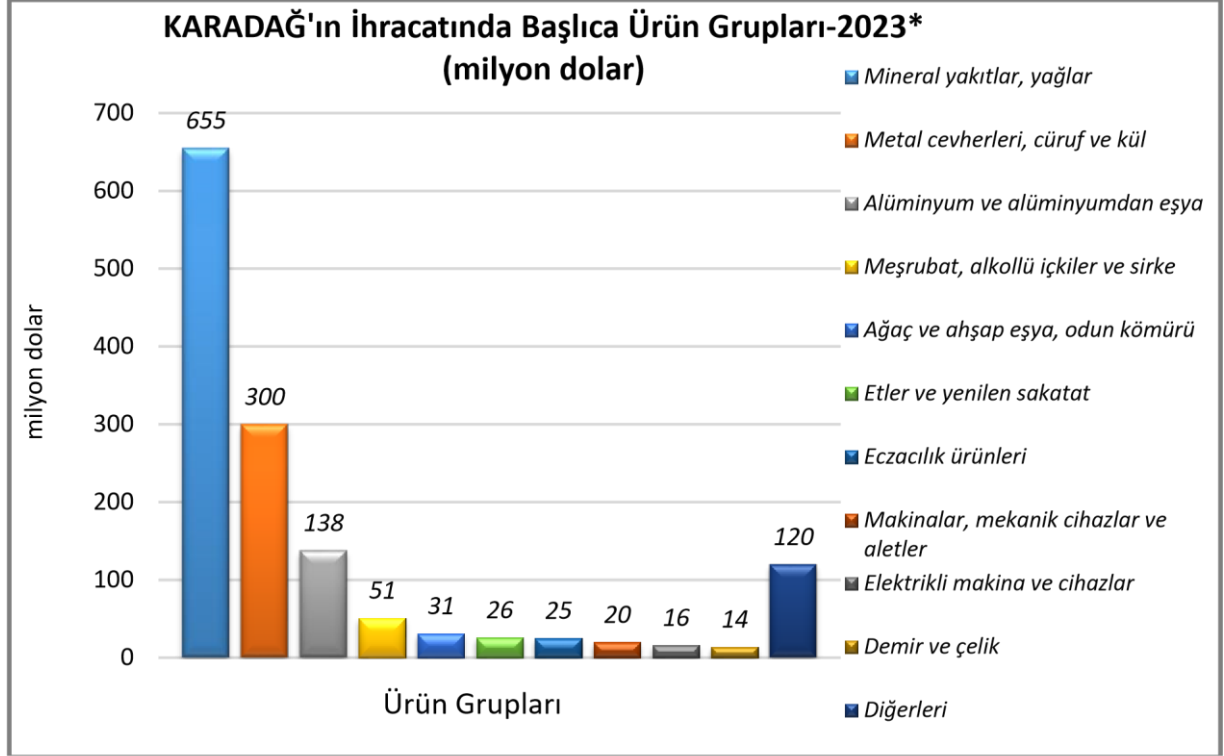
Ülkenin ithalatı ihracatına göre daha çeşitli ürünlerden oluşmaktadır. Ülke hemen hemen her şeyi ithal etmek durumundadır.

Karadağ'ın ithal ettiği başlıca ürünler aynı zamanda ülkenin toplam ithalatının yaklaşık üçte birini oluşturan petrol, çeşitli makineler, elektrikli aletler ve motorlu taşıtlar ve gıda maddeleridir.

Ülkenin ilk beş tedarikçi ülkesi Sırbistan, Çin, Almanya, İtalya ve Bosna-Hersek'tir.

Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticaret

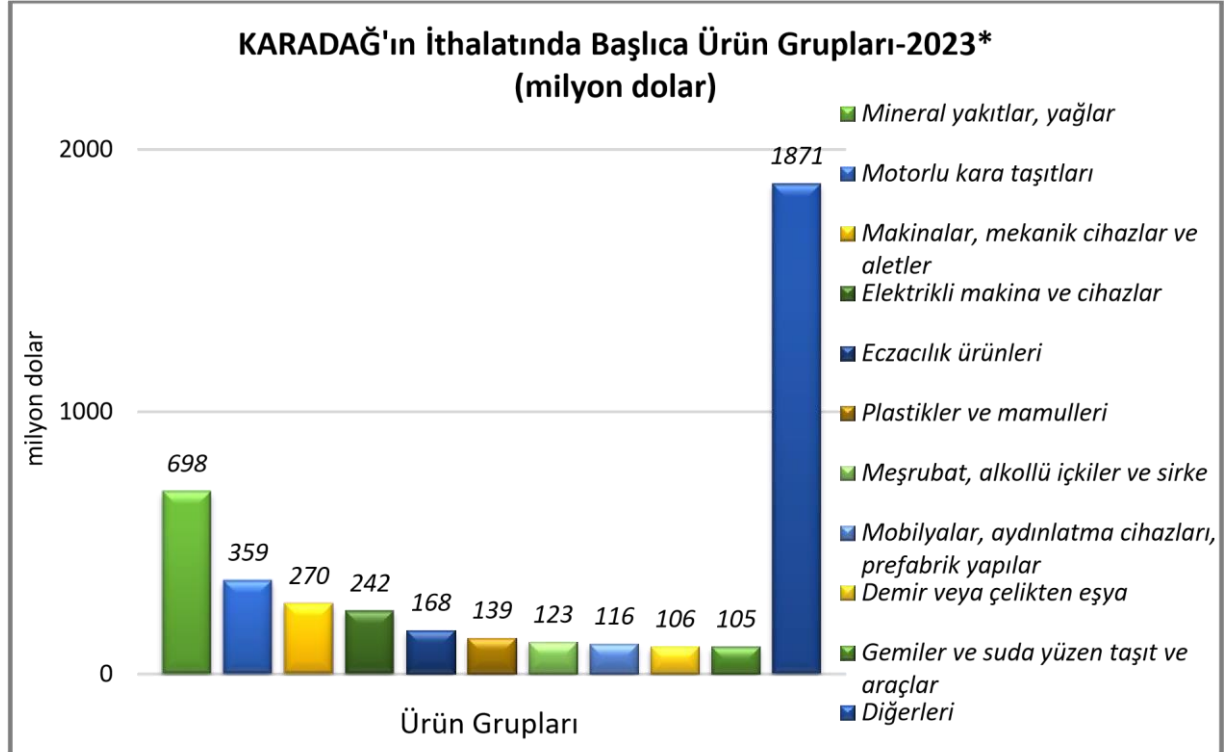
İhracat

Kaynak: Trademap, *Mirror Data

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

İthalat

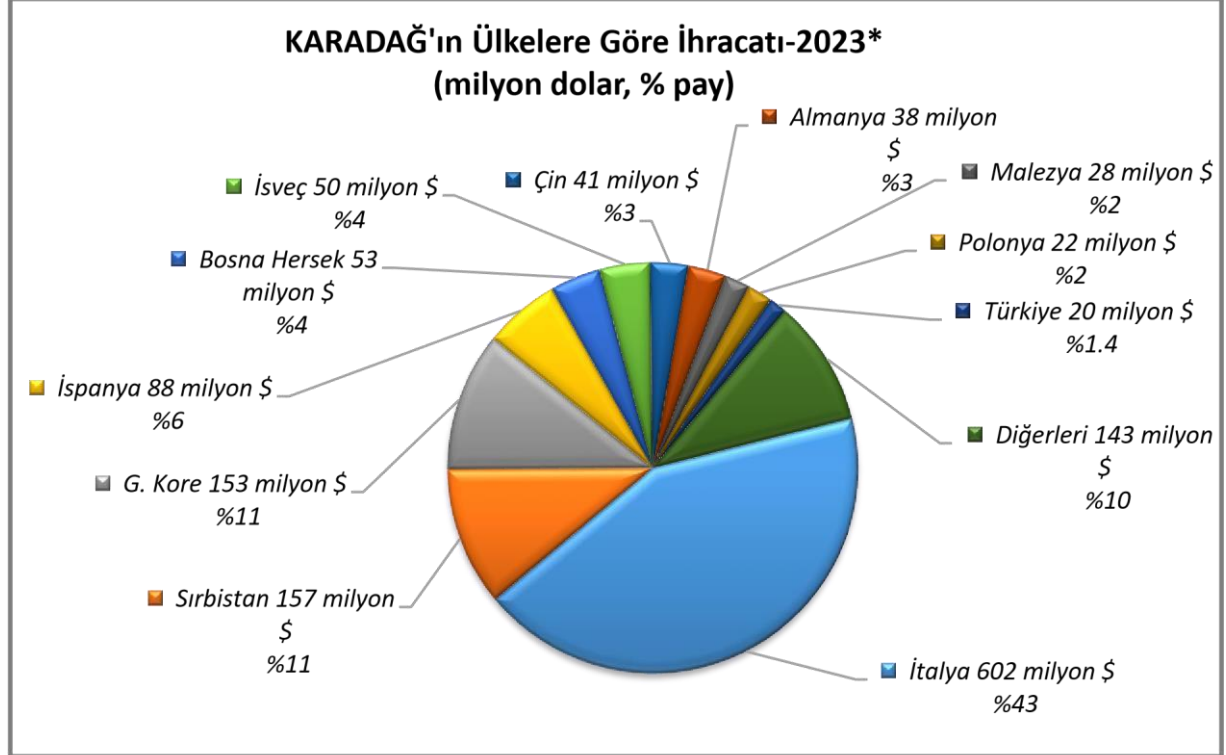

Kaynak: Trademap, *Mirror Data

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

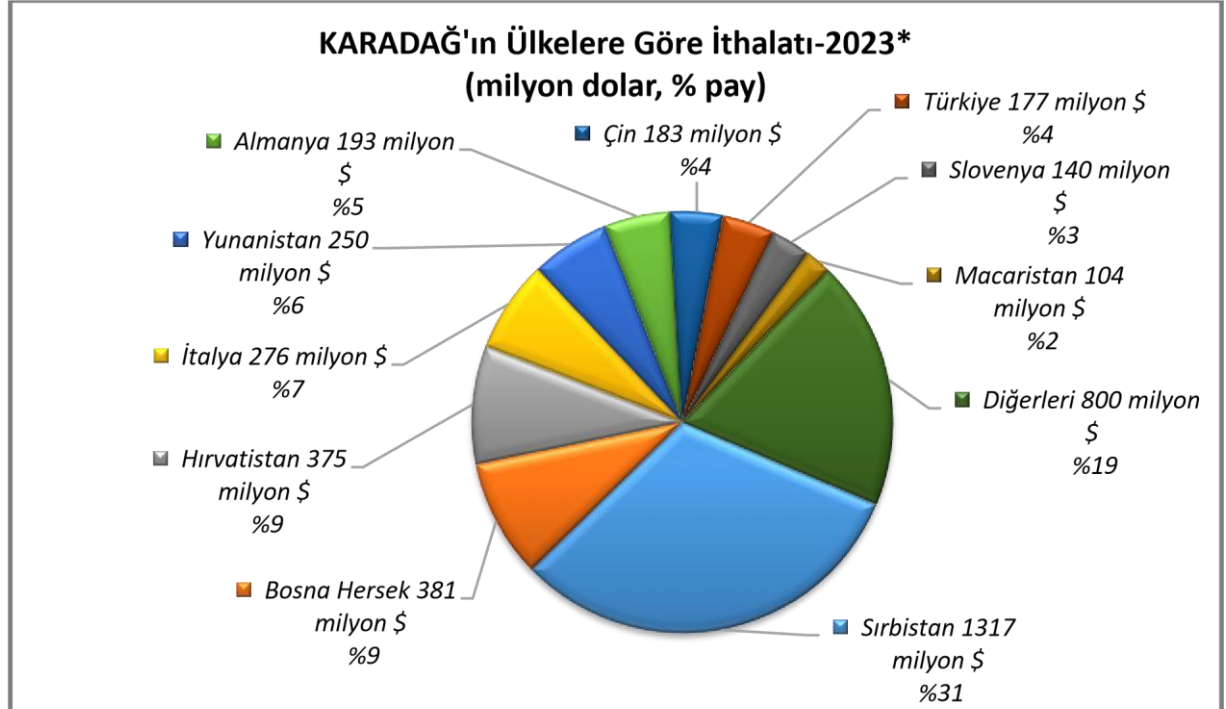
İhracat

Kaynak: Trademap, *Mirror Data

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

İthalat

Kaynak: Trademap, *Mirror Data

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

Karadağ'da tarım (hayvancılık, organik tarım, gıda üretimi, orman ve ormancılık üretimi), enerji, turizm ve bankacılık alanları en fazla dikkat çeken yatırım sektörleridir.

Ruslar, Karadağ'da emlak satın alan yabancıların başında gelmekte olup, Rusları, İngilizler ve İrlandalılar izlemektedir. Avusturya ve Sloven firmaları ise turizm alanında yatırım yapmaktadırlar.

Doğrudan Yabancı Yatırım İstatistikleri

	2022	2023*	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*
Ülke Dışından Gelen Doğrudan Yatırım (milyon \$)	872,50	700,00	900,00	900,00	-	-	-
Ülke Dışından Gelen Doğrudan Yatırımın GSYİH'ya Oranı (%)	14,01	9,10	10,50	9,50	-	-	-
Ülke Dışına Giden Doğrudan Yatırım (milyon \$)	-	-	-	-	-	-	-
Ülke Dışından Gelen Doğrudan Yatırım Stoku (milyon \$)	-51,60	-60,00	-50,00	-50,00	-	-	-
Ülke Dışına Yapılan Doğrudan Yatırım Stoku (milyon \$)	-	-	-	-	-	-	-

Kaynak: The Economist Intelligence Unit-EIU

*Tahmini veriler (Nisan 2024)

Yabancı Yatırım Mevzuatı

1 Nisan 2011'de kabul edilen yeni Yabancı Yatırım Yasası Karadağ Yatırım, Destek ve Tanıtım Ajansı'na (Montenegrin Investment Promotion Agency-MIPA, <http://www.mipa.co.me>) yabancı yatırımların geliştirilmesiyle ilgili görevlerle tüzel kişilik statüsü verilmiştir.

Ajansın görevleri:

- 1) Strateji ve Ajans'ın yıllık iş programı dahilinde yatırım olanaklarını tanıtmak için profesyonel görevleri yürütmek,
- 2) Yatırımların desteklenmesi ve geliştirilmesi amacıyla, yerel özerk hükümet organları ve devlet kurumları ile işbirliği yaparak yabancı yatırımların uygulanmasını izlemek,
- 3) Yatırım ortamının iyileştirilmesi amacıyla hükümete yabancı yatırımlar hakkında bilgi vermek,
- 4) Yabancı yatırımların ve yatırımcıların kaydını tutmak,
- 5) Kanun uyarınca yabancı yatırım alanında diğer faaliyetleri yürütmektir.

Yatırımlara Sağlanan Teşvikler:

- 1- Serbest bölgedeki işletme gelir vergisinden (% 9) muaftır.
- 2- Serbest bölgeye getirilen maldan gümrük vergisi, gümrük giriş harcı, katma değer vergisi (%17) vb. vergi, harç vs. alınmamaktadır. Bu durum Serbest bölgede inşa edilen binaların inşasında ve bakımında kullanılan malzemelerin ithalatında da geçerlidir.
- 3- Dış ticarete ürün ithalatında ve ihracatında herhangi bir kontenjan, izin ve benzeri kısıtlama yoktur.
- 4- Serbest bölgede sermaye yatırımında, kar transferinde ya da iştiraklarda herhangi bir sınırlama yoktur.
- 5- Serbest bölgede bulunan emlaklar ve mülk için emlak vergisi alınmamaktadır.
- 6- Serbest bölgedeki mülk millileştirilemez ve kamulaştırılamaz.
- 7- Sadece serbest bölgedeki işletmede çalışanlar için %6 oranında emeklilik ve maluliyet ile %4 oranında sağlık sigortası ödenmesi zorunludur.

Vergi Kredileri: Sabit varlık yatırımlarının % 25'i bir sonraki vergi periyodunda ödenecek vergiden düşülebilmektedir. Vergiden düşülen bu miktar toplam ödenecek vergi miktarının % 30'unu aşamaz.

Gelişmemiş Bölge Teşvikleri (Ülkenin Kuzey Bölümü): Üretim faaliyeti gösterecek yeni kurulan firmalardan üç yıl boyunca vergi alınmaz.

Taşıma Kaybı: Sermaye kazançları ve kayıpları hariç faaliyetlerden kaynaklanan zararlar, 5 yıl boyunca takip eden yılların karlarından düşülebilir.

Menkul Değerlere Yapılan Yatırım: Sermaye yatırımlarından gelen kar yeni menkul kıymetlerin satın alınması için kullanılması halinde, bu kar bir yıl içinde yeniden yatırımda olduğu koşullarda vergiye tabi değildir. Menkul kıymetler satış karı iki yıldan fazla vergi mükellefi tarafından tutulursa vergiden muaftır.

Karadağ'a yatırımlar hakkında ayrıntılı bilgi aşağıdaki kurumlardan alınabilir: Montenegro Investment Promotion Agency (MIPA)

Web sitesi: <http://www.mipa.co.me>

E-posta: info@mipa.gov.me

Montengrin Agency for Economic Restructuring

Web sitesi: www.agencijacq.org

Serbest Bölgeler

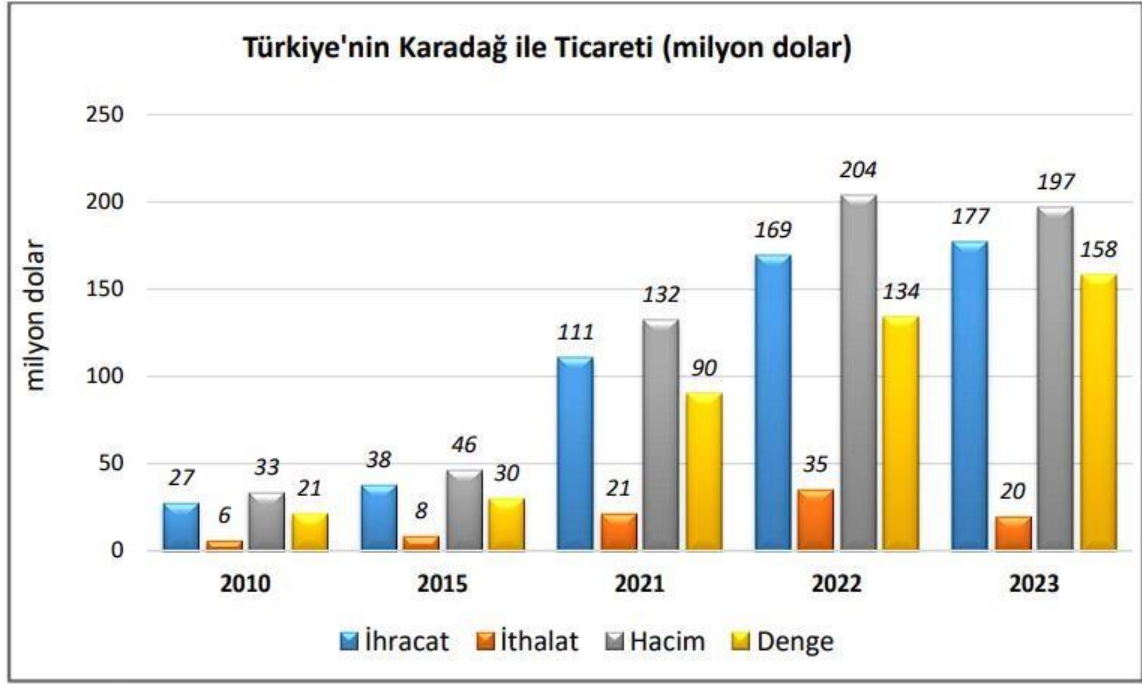
Karadağ'ın liman kenti Bar, serbest bölge işletmesine sahiptir; AD Luka Bar (Port of Bar Holding Co.) - Free Zone Department (<http://www.lukabar.me>).

5. TÜRKİYE ile TİCARET

Genel Durum

Genel olarak Karadağ bütün ihtiyaçlarını dışarıdan ithalat yolu ile karşılamak durumundadır. Halen serbest piyasa ekonomisine geçiş sürecini yaşamakta olan Karadağ ekonomisinin giderek büyüyeceği beklenmektedir. Yeniden yapılanma sürecinde olan Karadağ pazarının yeni ürün ve markalara açık konumda olması ve pazarın henüz doyum noktasına ulaşmamış olması ihracatçılarımız için fırsat sunmaktadır.

Türkiye-Karadağ Dış Ticareti

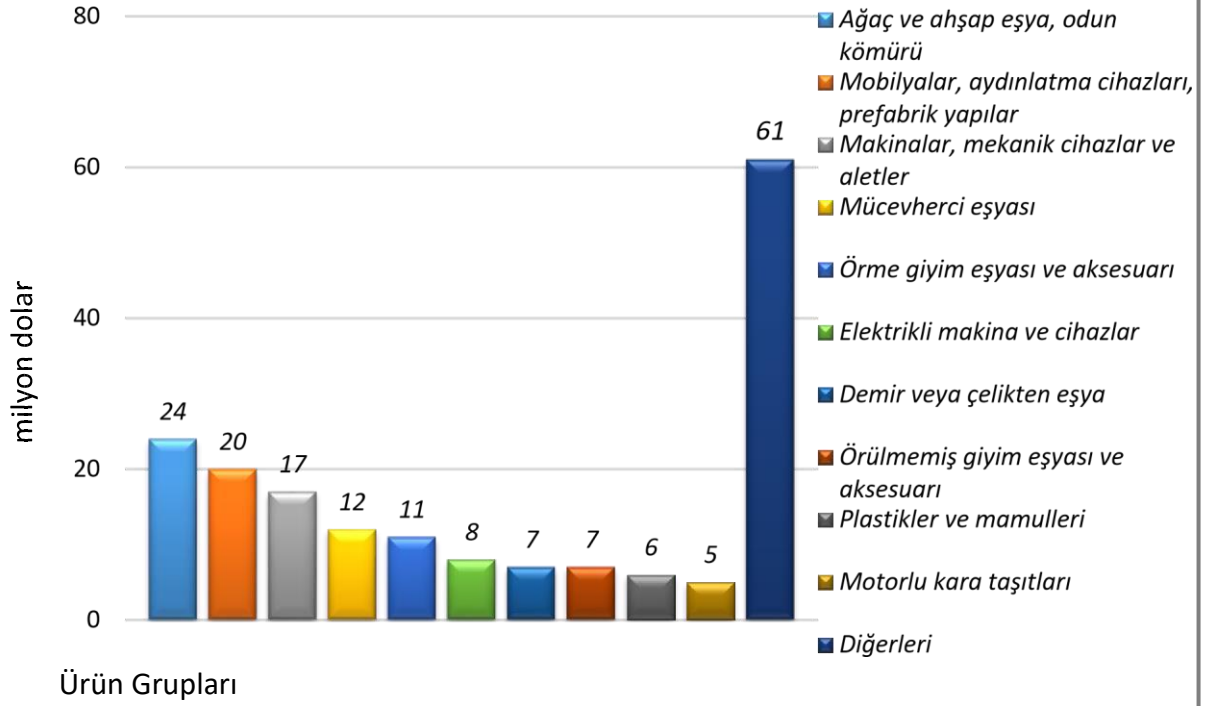
Kaynak: TÜİK

Karadağ ile bir serbest ticaret alanı kurulmasına dair sürdürülen müzakereler sonunda Türkiye-Karadağ Serbest Ticaret Anlaşması (STA) 26 Kasım 2008 tarihinde İstanbul'da imzalanmıştır. Söz konusu Anlaşma metni 14 Ocak 2010 tarihli ve 27462 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış, 1 Mart 2010 tarihinde de yürürlüğe girmiştir.

Anılan STA ile ihracatçılarımıza, Karadağ pazarında Avrupa Birliği ihracatçıları ile eşit rekabet imkânı sağlanmıştır. Sanayi mallarında, Karadağ-AB İstikrar ve Ortaklık Anlaşmasında düzenlenen tercihli rejim Türkiye-Karadağ STA'sına aynen yansıtılmıştır. Bu çerçevede, Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihte; Karadağ menşeli tüm sanayi mallarının Türkiye'ye ithalatında uygulanan gümrük vergileri sıfırlanmıştır. Anlaşmada ayrıca, ülkemiz menşeli sanayi mallarına Karadağ tarafınca AB'ye tanınan tavizlerin gerisinde bir tercihli rejim uygulanmayacağı da hükme bağlanmıştır. Anlaşmanın tarım ürünlerine ilişkin bölümünde, seçilmiş birkaç tarım ürünüde taviz değişimi konusunda mutabakata varılmış, taraflar birbirlerine sınırsız miktarda veya tarife kontenjanları dâhilinde vergiden muaf olarak veya MFN vergi indirimi şeklinde tavizler tanımıştır.

Türkiye'nin Karadağ'a İhracatında Başlıca Ürünler

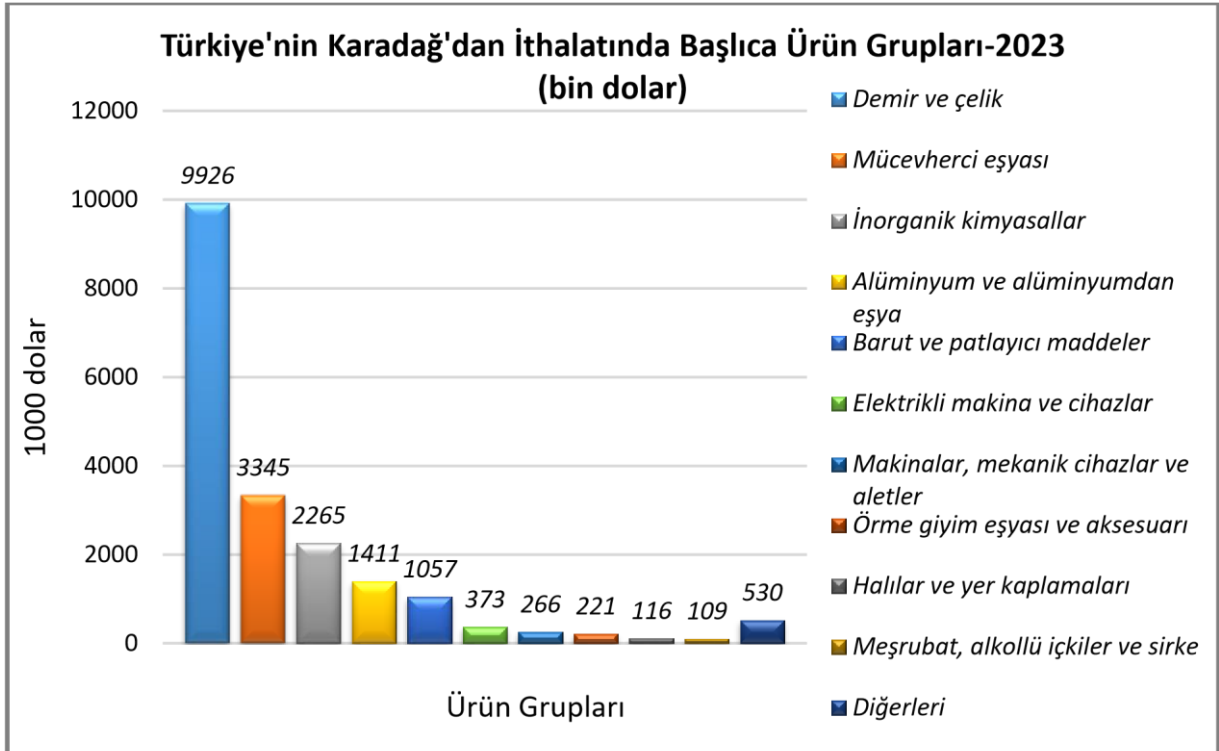
Türkiye'nin Karadağ'a İhracatında Başlıca Ürün Grupları-2023

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Türkiye'nin Karadağ'dan İthalatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Yatırım İlişkileri

Türkiye'nin 2022 yılı itibarıyla yurtdışına gerçekleştirdiği 51 milyar dolar değerindeki toplam yurtdışı doğrudan yatırım stokunda Karadağ, -18 milyon dolar ile 132. sıradadır (Hollanda 21,2 milyar \$ ile 1.), (TCMB-2024).

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası verilerine göre Karadağlı firmaların Türkiye'de herhangi bir yatırımları bulunmamakta olup, Ülkemizde sadece 7 adet Karadağ sermayeli firma faaliyet göstermektedir.

T.C. Podgorica Ticaret Müşavirliği tarafından firmalarımız için önerilen potansiyel yatırım alanları:

- * Turizm (Yaz ve Kış turizmi),
- * Enerji (HES ve yenilenebilir enerji teknolojileri) ve madencilik,
- * Mühendislik ve teknik müşavirlik sektörü,
- * Sağlık sektörü,
- * Yolcu ve yük taşımacılığı sektörü,
- * Havalimanı işletmeciliği,
- * Film/dizi sektörü,
- * Büyükbaş/küçükbaş hayvancılık ve ürünlerinin üretimi,
- * Tarım (özellikle organik tarım),
- * Gıda ürünleri üretimi (özellikle süt ve süt ürünleri),
- * Orman ve ormancılık ürünleri işletmesi (her türlü mobilya imalatı), * Tekstil (hazır giyim ve döşemelik),
- * Ayakkabı üretimi olarak belirtilmektedir.

Fuar Katılımları:

T.C. Ticaret Bakanlığı Tarafından 2024 Yılı Destek Kapsamına Alınan Yurt Dışı Fuarlar (Milli/Bireysel):

<https://ticaret.gov.tr/ihracat/fuarlar/2024-yilinda-destek-kapsamina-alinan-yurtdisi-fuarlar>

EKLER:

EK-1: Karadağ'ın İhracatında Başlıca Ürünler (1 000 dolar)

GTİP	ÜRÜNLER	2021	2022	2023*	Pay (%, 2023)*	Değişim (%, 20222023)*
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		437 051	736 364	1 394 146	100,0	89,3
2716	Elektrik enerjisi	64 142	178 950	641 656	46,0	258,6
2603	Bakır cevherleri ve konsantreleri	0	0	215 714	15,5	100,0
7601	İşlenmemiş alüminyum	81 385	179 570	129 172	9,3	-28,1
2606	Alüminyum cevherleri ve konsantreleri	9 819	8 358	53 998	3,9	546,1
2208	Etil alkol (alkol derecesi < %80, tağyir edilmemiş) ve damıtlarak elde edilmiş likör ve diğer alkollü içkiler	901	1 540	35 662	2,6	2215,7
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	22 764	34 801	24 497	1,8	-29,6
0210	Et ve yenilen sakatat (tuzlanmış, salamura, kurutulmuş veya tütülenmiş)	11 598	17 621	21 682	1,6	23,0
2608	Çinko cevherleri ve konsantreleri	13 836	15 869	15 675	1,1	-1,2
2607	Kurşun cevherleri ve konsantreleri	0	1 337	13 891	1,0	939,0
7204	Dökme demirin, demirin veya çeliğin döküntü ve hurdaları veya bunların eritilmesi ile elde dilmiş külçeler	21 839	4 632	13 512	1,0	191,7
2204	Taze üzüm şarabı (kuvvetlendirilmiş şaraplar dahil) ve üzüm şırası	12 218	13 066	13 281	1,0	1,6
2702	Linyit (siyah kehribar hariç)	6 854	12 538	12 551	0,9	0,1
4401	Yakmaya mahsus ağaçlar, ince dilimler veya yongalar halinde ağaç, talaş, döküntü ve artıklar	7 149	16 414	12 084	0,9	-26,4
4407	Uzunlamasına kesilmiş, biçilmiş ağaç; kalınlık > 6 mm	27 922	28 810	11 243	0,8	-61,0

7404	Bakır döküntü ve hurdaları	7 608	7 947	9 594	0,7	20,7
-------------	----------------------------	-------	-------	-------	-----	------

Kaynak: Trademap, Karadağ verileri

*Mirror Data

EK-2: Karadağ'ın İthalatında Başlıca Ürünler (1 000 dolar)

GTİP	ÜRÜNLER	2021	2022	2023*	Pay (%, 2023)*	Değişim (%, 20222023)*
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		2 504 294	3 722 463	4 197 256	100,0	12,8
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	181 740	403 935	346 026	8,2	-14,3
2716	Elektrik enerjisi	70 403	220 296	326 877	7,8	48,4
8703	Otomobiller	92 453	145 584	244 200	5,8	67,7
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	95 977	114 122	115 187	2,7	0,9
8903	Yatlar ve diğer eğlence ve spor tekneleri; kürekli kayıklar ve kanolar	2 747	5 876	99 488	2,4	1593,1
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	40 711	64 053	65 976	1,6	3,0
9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	30 309	47 496	55 900	1,3	17,7
2202	Sular (mineral ve gazlı sular dahil) ve alkolsüz diğer içecekler (tatlandırıcı, lezzetlendirilmiş)	30 167	41 520	52 817	1,3	27,2
1905	Tatlı Bisküvi ve Gofretler	32 365	44 026	51 694	1,2	17,4
2106	Tarifenin başka yerinde yer almayan gıda müstahzarları	30 945	41 335	49 808	1,2	20,5

0203	Domuz eti (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	46 682	63 266	49 622	1,2	-21,6
3002	İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	52 594	38 681	46 209	1,1	19,5
0102	Canlı büyükbaş hayvanlar (at, eşek, katır ve bardolar hariç)	26 798	39 008	44 812	1,1	14,9
7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatla kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	24 882	30 019	38 133	0,9	27
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	21 341	33 570	33 664	0,8	0,3

Kaynak: Trademap, Karadağ verileri

*Mirror Data

EK-3: Karadağ'ın Ülkelere Göre İhracatı (1 000 dolar)

Sıra	Ülke	2021	2022	2023*	Pay (% 2023)*	Değişim (%, 2022- 2023)*
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		437 051	736 364	1 394 146	100,0	89,3
1.	İtalya	67 065	1 119 924	602 425	43,2	-46,2
2.	Sırbistan	93 623	158 271	156 555	11,2	-1,1
3.	G. Kore	47 212	320 795	152 655	10,9	-52,4
4.	İspanya	90 781	30 788	87 974	6,3	185,7
5.	Bosna Hersek	33 053	86 732	52 755	3,8	-39,2
6.	İsveç	2 481	1 913	49 715	3,6	2498,8
7.	Çin	11 332	47 206	40 635	2,9	-13,9
8.	Almanya	29 450	30 914	38 224	2,7	23,6
9.	Malezya	95	605	28 144	2,0	4551,9
10.	Polonya	19 225	31 187	22 474	1,6	-27,9
11.	Yunanistan	17 595	12 069	20 876	1,5	73,0
12.	Türkiye	21 208	35 039	19 619	1,4	-44,0

13.	ABD	8 019	6 171	17 292	1,2	180,2
14.	K. Makedonya	6 856	9 857	14 241	1,0	44,5
15.	Letonya	2	76	13 256	1,0	17342,1

Kaynak: Trademap, Karadağ verileri, *Mirror Data

EK-4: Karadağ'ın Ükelere Göre İthalatı (1 000 dolar)

Sıra	Ülke	2021	2022	2023*	Pay (% 2023)*	Değişim (%, 2022- 2023)*
	TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)	2 504 294	3 722 463	4 197 256	100,0	12,8
1.	Sırbistan	969 809	1 083 283	1 316 789	31,4	21,6
2.	Bosna Hersek	238 199	310 664	381 427	9,1	22,8
3.	Hırvatistan	276 101	323 624	375 350	8,9	16,0
4.	İtalya	169 224	358 821	275 736	6,6	-23,2
5.	Yunanistan	181 768	312 366	250 131	6,0	-19,9
6.	Almanya	131 047	139 172	193 277	4,6	38,9
7.	Çin	96 126	219 019	182 576	4,3	-16,6
8.	Türkiye	111 149	168 927	177 397	4,2	5,0
9.	Slovenya	105 799	117 389	140 428	3,3	19,6
10.	Macaristan	74 380	76 376	103 796	2,5	35,9
11.	Fransa	38 613	50 353	81 099	1,9	61,1
12.	Hollanda	44 541	57 394	63 290	1,5	10,3
13.	Polonya	36 135	77 022	62 586	1,5	-18,7
14.	Avusturya	44 277	46 658	61 744	1,5	32,3
15.	Slovakya	19 892	23 261	51 309	1,2	120,6

Kaynak: Trademap, Karadağ verileri, *Mirror Data

Ek-5: Türkiye'nin Karadağ'a İhracatında Başlıca Ürünler (1 000 dolar)

GTİP	ÜRÜNLER	2021	2022	2023	Pay (%, 2023)	Değişim (%, 2022- 2023)
------	---------	------	------	------	------------------	-------------------------------

TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		111 149	168 927	177 493	100,0	5,1
4410	Ağaçtan ve diğer odunsu maddelerden yonga levha, oriented strand board (OSB), vb. levhalar	11 340	17 802	11 934	6,7	-33,0
7113	Mücevherci eşyası ve aksamı (kıymetli metallerden veya kıymetli metallerle kaplama metallerden)	1 010	5 514	11 817	6,7	114,3
9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	4 256	6 321	11 641	6,6	84,2
4411	Ağaçtan veya diğer odunsu maddelerden lif levhalar	7 043	8 244	6 610	3,7	-19,8
4418	Ağaçtan bina ve inşaat için marangozluk, mamulleri, doğrama parçaları	1 604	1 281	5 138	2,9	301,1
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	1 927	3 090	4 237	2,4	37,1
6802	Yontulmaya veya inşaata elverişli işlenmiş taşlar (kayagan taşı hariç), mozaik için küp şeklinde taşlar, granüller	1 075	783	3 904	2,2	398,6
7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatta kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	2 375	3 134	3 409	1,9	8,8
6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb.(yüzme kıyafetleri hariç)	1 340	2 130	2 509	1,4	17,8
6302	Yatak çarşafı, masa örtüleri, tuvalet ve mutfak bezleri	1 575	1 994	2 414	1,4	21,1
2616	Kıymetli metal cevherleri ve konsantreleri	0	0	2 324	1,3	0,0
8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar, ortam ısıtıcıları, saç ve el kurutucuları, ütüler, rezistanslar	1 532	1 943	2 276	1,3	17,1
8418	Buzdolapları, dondurucular ve diğer soğutucu ve dondurucu cihazlar ve ısı pompaları	1 186	1 914	2 273	1,3	18,8
3402	Yıkama, temizleme müstahzarları (sabunlar hariç)	969	1 160	2 244	1,3	93,4

9405	Diğer aydınlatma cihazları, ışıklı panolar, ışıklı tabelaları ve benzer eşya ve bu eşyanın aksam ve parçaları	794	856	2 137	1,2	149,6
-------------	---	-----	-----	-------	-----	-------

Kaynak: Trademap, TR verileri

Ek-6: Türkiye'nin Kardağ'dan İthalatında Başlıca Ürünler (1 000 dolar)

GTİP	ÜRÜNLER	2021	2022	2023	Pay (%, 2023)	Değişim (%, 2022-2023)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		21 208	35 039	19 619	100,0	-44,0
7204	Dökme demirin, demirin veya çeliğin döküntü ve hurdaları veya bunların eritilmesi ile elde dilmiş külçeler	12 831	19 250	9 926	50,6	-48,4
7113	Mücevherci eşyası ve aksamı (kıymetli metallerden veya kıymetli metallerle kaplama metallerden)	659	3 762	3 345	17,0	-11,1
2829	Kloratlar ve perkloratlar, bromatlar ve perbromatlar, iyodatlar ve periyodatlar	232	522	1 672	8,5	220,3
7602	Alüminyum döküntü ve hurdaları	4 067	2 393	1 411	7,2	-41,0
3602	Müstahzar patlayıcı maddeler (silah barutu hariç)	0	1 040	1 040	5,3	0,0
2827	Klorürler, oksiklorürler, hidroksiklorür, bromürler, oksibromürler, iyodürler ve osiiyyodürler	0	0	593	3,0	0,0
8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	0	0	309	1,6	0,0
6109	Tişörtler, fanilalar, atletler, kaşkorseler ve diğer iç giyim eşyası (örme)	0	0	220	1,1	0,0
8483	Transmisyon milleri, kranklar; yatak kovanları ve mil yatakları; dişliler ve sistemleri; vidalar; dişli kutuları volan vb.	109	192	177	0,9	-7,8
5701	Düğümlü veya sarmalı halılar ve diğer dokumaya elverişli maddelerden düğümlü veya sarmalı yer kaplamaları	0	0	112	0,6	0,0

2208	Etil alkol (alkol derecesi < %80, tağyir edilmemiş) ve damıtılarak elde edilmiş likör ve diğer alkollü içkiler	0	0	83	0,4	0,0
0805	Turunçgiller (taze/kurutulmuş)	42	53	82	0,4	54,7
8515	Elektrik, lazer, ışık, ısı, ultrasonik vb. yollarla lehim-kaynak makina ve cihazları; metal püskürtme makina ve cihazları	0	0	61	0,3	0,0
4408	Kaplama, kontrplak vb. için yapraklar; kalın ≤ 6mm.	39	212	56	0,3	-73,6
4706	Kağıt veya karton veya diğer lifli selülozik maddelerden geri kazanılmış liflerin hamurları	0	0	54	0,3	0,0

Kaynak: Trademap, TR verileri KAYNAK: Trademap, IMF, TUIK, EIU, T.C Merkez Bankası